

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επενδύουμε στον άνθρωπο!

Π.1.4.3.β.2: Οδηγός Επιμορφωτή για τη ΘΕ4.1: «Βασικές αρχές για την εκπαίδευση ενηλίκων»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση
και Δια Βίου Μάθηση

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Ι.Ε.Π.)

Πράξη: “Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών
σε θέματα Μαθητείας” με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5008057

Υποέργο 1: “Υποστηρικτικές ενέργειες
για την υλοποίηση της Επιμόρφωσης”

Παραδοτέο Π.1.4.3.β.2: Οδηγός Επιμορφωτή για τη ΘΕ4.1
«Βασικές αρχές για την εκπαίδευση ενηλίκων»

Μάνος Παυλάκης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Εισαγωγή

Αντικείμενο της Πράξης αποτελεί η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών/ εκπαιδευτών σε θέματα μαθητείας, με στόχο την ενίσχυση και αποτελεσματική υλοποίηση του θεσμού. Στο πλαίσιο της Πράξης προβλέπεται η πραγματοποίηση προγράμματος επιμόρφωσης δια ζώσης (σε όλες τις περιφέρειες της χώρας) και εξ αποστάσεως (σύγχρονη και ασύγχρονη), με την αξιοποίηση υφιστάμενης ηλεκτρονικής πλατφόρμας του ΙΕΠ, αναφορικά με τον θεσμό της μαθητείας σε σχέση με την ΕΕΚ.

2. Σκοπός, στόχοι, ομάδα στόχος

Σκοπός του προγράμματος επιμόρφωσης είναι η ενίσχυση και η υποστήριξη του ενεργού ρόλου των εκπαιδευτών/τριών (επιμορφούμενων) στο πλαίσιο υλοποίησης του θεσμού της μαθητείας, με την επικαιροποίηση – αναβάθμιση των γνώσεών τους σε θέματα σχετικά με τον θεσμό της μαθητείας.

Στόχοι του προγράμματος επιμόρφωσης είναι οι επιμορφούμενοι/ες να εμπλουτίσουν και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους πάνω σε θέματα που σχετίζονται με :

- το περιεχόμενο του θεσμικού πλαισίου και τις διαδικασίες υλοποίησης του μεταλυκειακού έτους – τάξης μαθητείας
- τα προγράμματα σπουδών του μεταλυκειακού έτους –τάξης μαθητείας
- τις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων
- τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- τα θέματα ασφάλειας και υγείας της εργασίας, συμβουλευτικής, επαγγελματικού προσανατολισμού και επιχειρηματικότητας.

Χαρακτηριστικά ομάδας-στόχου επιμορφούμενων: Οι επιμορφούμενοι/ες είναι εκπαιδευτικοί τεχνικών ειδικοτήτων Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μόνιμοι/ες και αναπληρωτές/τριες, καθώς και εκπαιδευτές των ΔΙΕΚ, οι οποίοι στην πλειονότητά τους διαθέτουν σημαντική εκπαιδευτική-διδασκτική εμπειρία στα ΕΠΑ.Λ./Ι.Ε.Κ.

3. Δομή, Διάρκεια, Χρονοδιάγραμμα

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα αποτελείται από τις παρακάτω έξι Θεματικές Ενότητες οι οποίες χρονικά κατανέμονται ως εξής:

ΘΕ1: «Θεσμικό πλαίσιο - διαδικασίες υλοποίησης «Μεταλυκειακού έτους - Τάξη Μαθητείας», 6 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ2: «Προγράμματα Σπουδών Μαθητείας», 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

ΘΕ3: «Υγεία και Ασφάλεια εργασίας», 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

ΘΕ4α: «Βασικές αρχές για την εκπαίδευση ενηλίκων» 3 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ4β: Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση», 3 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ5: «Συμβουλευτική και Επαγγελματικός προσανατολισμός και πληροφόρηση», 6 ώρες (Δια ζώσης)

ΘΕ6: «Επιχειρηματικότητα» 6 ώρες (Εξ αποστάσεως)

Η Α' φάση της επιμόρφωσης θα υλοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2017-2018 και συγκεκριμένα κατά τους μήνες Μάιο – Ιούνιο 2018, ενώ η Β' φάση θα υλοποιηθεί κατά το σχολικό έτος 2018-2019 και συγκεκριμένα από το Σεπτέμβριο του 2018 και εξής.

4. Περιεχόμενο της επιμόρφωσης

Στο πλαίσιο της πράξης “Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών σε θέματα Μαθητείας” με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5008057 Υποέργο 1: “Υποστηρικτικές ενέργειες για την υλοποίηση της Επιμόρφωσης” προβλέπεται η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Βασικές αρχές για την εκπαίδευση ενηλίκων».

Το εκπαιδευτικό υλικό διαρθρώθηκε σε τρεις βασικές ενότητες, οι οποίες καλύπτουν τα εξής θέματα: α) Το πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, β) Θεωρητικές Προσεγγίσεις στη μάθηση των ενηλίκων και γ) Βασικές Αρχές για τη Μάθηση των Ενηλίκων. Το υλικό συνοδεύεται από slides / διαφάνειες που αποτυπώνουν συνοπτικά τα βασικά σημεία των σημαντικότερων θεμάτων που αναλύονται στο κείμενο του υλικού. Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους στόχοι για κάθε ενότητα είναι:

α) Το πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων,

Με την ολοκλήρωση της μελέτης του κεφαλαίου αυτού, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Ορίζουν με σαφήνεια τις έννοιες της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της μάθησης.
- Διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ των ειδών και μορφών εκπαίδευσης.
- Εκτιμούν τη σημασία της εξέλιξης του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων και της καθιέρωσής του ως διακριτού πλέον επιστημονικού πεδίου με συγκεκριμένες αρχές και θεωρητικές βάσεις.

β) Θεωρητικές Προσεγγίσεις στη μάθηση των ενηλίκων

Με την ολοκλήρωση της μελέτης του κεφαλαίου αυτού, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Διακρίνουν τα βασικά σημεία σημαντικών θεωρητικών προσεγγίσεων σχετικά με την Εκπαίδευση Ενηλίκων.
- Συγκρίνουν τα κοινά σημεία και τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών θεωριών.
- Υιοθετούν μια κριτική στάση απέναντι στις δυνατότητες και προοπτικές κάθε θεωρίας.

γ) Βασικές Αρχές για τη Μάθηση των Ενηλίκων

Με την ολοκλήρωση της μελέτης του κεφαλαίου αυτού, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Διακρίνουν τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και να τα συγκρίνουν με εκείνα των ανηλίκων.
- Αναγνωρίζουν τις προϋποθέσεις της αποτελεσματικής μάθησης ενηλίκων.
- Συνειδητοποιούν τα εμπόδια και τις δυσκολίες των ενηλίκων εκπαιδευόμενων κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

5. Μέθοδοι διδασκαλίας, σχέδια διδασκαλίας, εκπαιδευτικά σενάρια

Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε, προορίζεται για να αξιοποιηθεί σε εκπαίδευση που θα έχει τριώρη διάρκεια. Έχοντας στο μυαλό συχνούς περιορισμούς επί της διαδικασίας (π.χ. καθυστέρηση στην έναρξη ή χρόνος διαλειμμάτων κτλ), είναι σημαντικό να είστε προετοιμασμένοι να έχετε στη διάθεσή σας τελικά λιγότερο χρόνο από τις τρεις ώρες, για τις οποίες υπάρχει αρχική πρόβλεψη σχεδιασμού.

Όπως θα δείτε, στο υλικό υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες και ερωτήσεις, που προσφέρονται για συζήτηση σε μικρές ομάδες ή και για ατομικές ασκήσεις. Για τον λόγο αυτόν είναι εξαιρετικά σημαντικό να βρίσκεται πάντοτε ικανός χρόνος για να πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού.

Πολλές ασκήσεις αποσκοπούν στο να προκαλέσουν διάθεση αναστοχασμού στους εκπαιδευόμενους και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, ενώ σε κάθε περίπτωση έχει γίνει μια προσπάθεια, ώστε όλες οι δραστηριότητες να σχετίζονται άμεσα με πρακτικά ζητήματα. Είναι, επομένως, σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι να προσπαθούν και οι ίδιοι να τα συνδέουν με θέματα που αντιμετωπίζουν στο εργασιακό τους περιβάλλον.

Οι παρακάτω προτάσεις είναι ενδεικτικές του τρόπου προσέγγισης του εκπαιδευτικού υλικού και της πιθανής αξιοποίησης ερεθισμάτων που βρίσκονται σε αυτό. Όπως θα δείτε, στις δραστηριότητες που υπάρχουν στο υλικό, προτείνονται κάποιες συγκεκριμένες εκπαιδευτικές τεχνικές¹.

Αν και οι τεχνικές αυτές έχουν αξιοποιηθεί και δοκιμαστεί πολλές φορές στα θέματα αυτά, είναι πολύ πιθανό να σκέφτεστε μια διαφορετική προσέγγιση, βάσει της οποίας θα υποστηρίξετε καλύτερα το εκπαιδευτικό υλικό. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, προτείνονται παραπάνω από μια τεχνικές στις περισσότερες δραστηριότητες (με **bold/έντονη** γραφή είναι η προτιμητέα), ώστε να επιλέξετε, αυτή που πιστεύετε ότι μπορείτε να υποστηρίξετε καλύτερα.

Επίσης, είναι πολύ πιθανό, ανάλογα και με τον ρυθμό και τη δυναμική της δικής σας εκπαιδευτικής ομάδας, κάποια θέματα να χρειάζονται περισσότερη επεξεργασία και κάποια να 'προχωράνε' πιο γρήγορα. Να μην ανησυχείτε! Αυτό είναι απόλυτα φυσιολογικό να συμβαίνει.

Αυτό που χρειάζεται σε κάθε περίπτωση είναι να νιώθετε καλά με το υλικό και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, επομένως χρειάζεται από την πλευρά σας να αφιερώσετε αρκετό χρόνο για την καλύτερη προετοιμασία σας.

Ακολουθεί πίνακας με την αντιστοίχιση των βασικών δραστηριοτήτων του υλικού με εκπαιδευτικές τεχνικές:

¹ Αναλυτικά για τη σωστή χρήση των μεθόδων και των τεχνικών που αξιοποιούνται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων θα βρείτε στο παραδοτέο 4β της ίδιας Πράξης.

Δραστηριότητα	Τίτλος δραστηριότητας	Προτεινόμενες Εκπαιδευτικές Τεχνικές
1	Τα είδη της Εκπαίδευσης	Ερωτήσεις - Απαντήσεις / Ατομική Άσκηση / Εργασία σε Ομάδες
2	Η έννοια της Ενηλικιότητας	Χιονοστιβάδα / Ατομική Άσκηση / Εργασία σε Ομάδες / Συζήτηση
3	Νυχτεριναί Σχολαί	Εργασία σε Ομάδες / Ερωτήσεις – Απαντήσεις
4	Ο Κύκλος της Μάθησης	Ατομική Άσκηση / Χιονοστιβάδα
5	Αναστοχαστική Πρακτική	Ατομική Άσκηση
6	Σημεία Σύγκλισης των βασικών θεωριών	Συζήτηση / Εργασία σε Ομάδες
7	Δυσκολίες και Εμπόδια των ενήλικων εκπαιδευόμενων	Καταιγισμός Ιδεών
8	Αποτελεσματική μάθηση	Βιωματική Άσκηση (ατομικά) / Χιονοστιβάδα / Εργασία σε Ομάδες / Συζήτηση
9	Αυτο-αξιολόγηση	Ατομική άσκηση

Θεωρείται αυτονόητο ότι κάθε εκπαιδευτής/εκπαιδευτρια, ανάλογα και με το προσωπικό στυλ, τις γνώσεις και τις εμπειρίες που έχει, μπορεί να κάνει αλλαγές σε δραστηριότητες που κρίνει ότι θα είναι χρήσιμα, πάντα βέβαια στο πλαίσιο του συγκεκριμένου πλαισίου. Το εκπαιδευτικό υλικό, δηλαδή, δεν πρέπει να θεωρηθεί στατικό, αλλά να μπορεί να εξελίσσεται ακολουθώντας την εξέλιξη και τη δυναμική της εκάστοτε ομάδας.

Αυτό πρακτικά μπορεί να σημαίνει ότι είναι σημαντικό να δείχνουμε, ως εκπαιδευτές, τον απαιτούμενο σεβασμό στους εκπαιδευόμενούς μας και να περιορίζουμε τις θεωρητικές μας εισηγήσεις όσο γίνεται περισσότερο, πάντα προς χάρη της βιωματικής μάθησης και της ενεργητικής συμμετοχής των εκπαιδευόμενων.

Επομένως, και ο παρόν οδηγός φιλοδοξεί να δώσει το βασικό στίγμα για την υλοποίηση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος και να αποτελέσει πηγή έμπνευσης και δημιουργικότητας για τους εκπαιδευτές του.

Ευχές για καλές και δημιουργικές εκπαιδεύσεις!

Μάνος Παυλάκης